

POZNÁMKY K VÝSTUPU NA HORU KARMEL

Knihy třetí – kapitoly 1-3

očišťování paměti a vůle

(opět z hlediska, co můžeme udělat v téhle oblasti my k tomu, abychom dospěli ke sjednocení s Bohem)

3V 1

tak jako byla řeč o očistě rozumu, **bude řeč o nutné očistě paměti a vůle „od vjemů“** účelem je dospět ke sjednocení s Bohem „v dokonalé naději a lásce“

Jan od Kříže připomíná, že v této části bude stručnější, protože pro paměť a vůli platí totéž, co pro rozum. Začne očistou paměti: 3V 1-16, očistě vůle (naší schopnosti chtít) se bude věnovat ve 3V 17-45.

Bude řeč o třech typech poznatků spojených s pamětí: poznatky přirozené, představivé a duchovní.

3V2

o přirozených vjemech/poznatech paměti

a o tom, že je třeba se od nich uprázdnit (kvůli sjednocení s Bohem v paměti-naději)

2,1

motivace, proč podstupovat proces očisty, je podle mystika velice důležitá: vědět, připomínat si, proč to celé dělám

co bude dále může vypadat jako výzva k duchovní destrukci – ta by podle Jana od Kříže hrozila v případě, že bychom byli jen začátečníci, zpočátku je totiž třeba disponovat určitými vjemy

2,2

... ale chceme-li jít dále a **dojít cíle** (a to kontemplací), je třeba „**zůstat v mlčení**“

„aby sám Bůh mohl působit v našem nitru sjednocení“

protože naše přirozené kapacity tu nestačí

2,3

připomíná, že máme postupovat „popíráním a nepřipouštěním vjemů“, tj. „tím, co nejsme, spíš než tím, co jsme“

připomíná, že **paměť souvisí s vlastněním** = „vyvlastnit“ vše, co v ní je nahrnomážděno jako naše pouto či poklad

2,4

paměť má zůstat „**holá a vymazaná**“, „**zapomenutá a vypojená ze všeho**“, má „**vyhladit vzpomínku na všechny formy**“ („má-li se duše sjednotit s Bohem“)

nejde totiž se držet/chtít si podržet jednotlivosti, bát se o ně přijít a přitom chtít plnost

2,5-7

téma „dotyků sjednocení v paměti“ a jak vypadají, jejich různé podoby u lidí, kteří jsou „dosud nedokonalí“ to působí trochu zmatek, protože tento typ zkušenosti je staví dočasně jako by mimo realitu, neschopné normálního života - období, kdy nemohu přemýšlet, na nic si nepamatuji atd.

- ovšem je dobré si uvědomit, že Bůh neničí lidskou přirozenost, ale zdokonaluje ji, čili jde o dočasné stádium, které se může objevit, ale... (tj. být jakoby „mimo“ není cíl duchovního života, sd)

2,8

že Bůh zdokonaluje naši přirozenost se projevuje např. tím, že čím více sjednocená je naše paměť s Bohem, tím méně máme podobných výpadků a opravdu roste naše poznání i v běžných záležitostech („rozlišené poznatky“)

ale v určité fázi je třeba se smířit s tím, že ji mohou provázet chybné úkony atp. (znak, že jsme na cestě ☺)

konečný stav je tu Janem popsán takto: „on, **Bůh, hýbe našimi schopnostmi**“

2,9

takže člověk, který došel cíle dělá vlastně opravdu jen dobré („rozumné“) věci „neboť Boží Duch působí, aby věděly, co mají vědět a nevěděly, co vědět nemají...“ „... milovaly, co mají milovat...“

2,10-12

viz příklady:

modlitba za druhé lidi: že se na ně vzpomenu či nevzpomenu tu dává Bůh, protože on mnou hýbe

viz běžné záležitosti: v pravou chvíli si vzpomenu, nač je třeba

patří sem i určitá předvídatost – **často nevím, jak a proč určitou věc víme, ale**

„přesto víme všechno“

2,13

jde o stádium, které završuje Bůh, ale my se k němu máme disponovat, dále bude řeč o tom, jak konkrétně

2,14

co je tedy na nás? jak my sami můžeme napomoci procesu duchovního očišťování?

konkrétní rady:

co vidím, slyším, ochutnávám atd., z toho si „nedělat archiv/knihovničku/katalog zkušeností“

„snažit se na to zapomenout“, a to tak silně, „jako se jiní snaží si vzpomenout“

dát naší paměti svobodu a nechat ji ztratit se „v zapomenutí“

2,15-16

určitou dobu z toho celkem nic nevytěžíme, což je normální, je každopádně dobré si tím projít a „mnohé snést“ a to „trpělivě“ a „s nadějí“

3V 3

když se tomuto procesu očisty bráním, škodím si – jak konkrétně?

3,1

„tři druhy škod“ u duchovních lidí, kteří se nemíní odpoutat od toho, co jim už přestalo v duchovním životě být k užítku
dva typy škod znamenají, že něco špatného mi to působí, třetí typ škody představuje překážku na cestě sjednocení

3,2

jeden typ škody má svůj původ „ve světě“:

když si mermomocí chci uchovat to krásné, co jsem doposud o Bohu a o sobě poznal („toto je tedy Bůh“, „já jsem takový... takhle reaguju, když... toho jsem/nejsem schopná, protože...“)

odtud plyne řada omylů, drobných chyb („nedokonalostí“), chtění („žádosti“), „posuzování a plýtvání časem“ atd.

co je vpořádku nám pak přijde divné a dráždí nás to
a co je celkem jisté, považujeme za pochybné
a naopak: hlouposti nám přijdou jako dobrý nápad atdp.

kudy z toho ven:

nechat paměť volnou, nekonstruovat (rozum sám by nezmatkoval, kdybychom nepropojovali nespojitelné...)

3,3

viz jak jsme schopni snadno vyvozovat jedno z druhého atd.

všechno, co jsme kdy ochutnali, poznali, slyšeli a viděli nám může v určité chvíli dost zkomplikovat duchovní cestu: viz celá sféra vnitřních hnutí: vzpomenu si, jak mi včera někdo podrážděně odpověděl, ... jak mi nepodal, nepochválil... bojím se, mrzí mě cosi, šve, co se stalo, mám radost, protože, ... cítím se nevyslyšený atd.... – je řeč o nedokonalostech, tj. nemusí jít o velké záležitosti
cesta ven: nechat to být. Přestat to dělat – tj. uvažovat dál takovým směrem, přilévát olej do ohně u podobných hnutí. (sd)

3,4

Jan od Kříže sám zdůrazňuje, že jde často o subtilní záležitosti, k nimž se navíc přidává pochyba:

nepřijdu tím také o něco dobrého, když nechám paměť prázdnou?

- podle mystika má ale větší cenu „čistota duše“ a „ztišení mohutností“, „nechat je mlčet“ prospěje víc než co jiného (viz Oz 2,14)

3,5

Opravdu mám přestat uvažovat o Bohu? Nebudu tak naopak rozptýlenější? Nenadělá to víc škody než užítku? Podle Jana nikoliv, je třeba doufat.

3V 4

další důvod, proč nám neprospívá, když lpíme na paměti a nenecháme Boha, aby ji očistil

I. jednak je totiž právě tady snadná cesta, jak můžeme být oklamáni zlým: naše paměť je přístupová cesta, kudy se snadno nakazíme neřestmi (pýcha, lakota, hněv, nenávisť, ješitná láska...)

II. pak jsou tu také klamy: určitý způsob uvažování je pak pro nás tak přitažlivý, že co je hloupost nám přijde jako přesvědčivé a naopak pravdivé odmítáme jako klam

III: důležité je vědět, že jsme **klamáni** „hlavně **prostřednictvím poznatků**“ – odtud pak jaksi nakaženo vše ostatní, když nemáme „správné poznání“

všimnout si ovšem, že Jan od Kříže neříká, abychom se vrhli na studium a opravili a doplnili to, co máme špatně naučené, ale že **to souvisí s pamětí**, tj. s tím **že + jak v ní uchovávám** určité vjemy, vzpomínky, poznání a **jak si na nich lpím**

právě **odtud** podle něj pochází řada stavů jako je

pocit sklíčenosti, bolesti, falešné naděje či radosti... - protože si lpím na tom, co si ve svém zmatku myslím, že vím o Bohu a o tom, jak se věci mají (včetně falešného generalizujícího poznání vlastních kvalit a nedostatků typu: nikdo mě nemá rád, já nemám nikoho opravdově rád, nikdo mi nerozumí... - to vše se opírá o konkrétní zkušenosti, na té vystavím náladu, vnitřní rozpoložení, které dál přiživuju asociacemi, střípky vzpomínek atd.)

IV. odvádí nás to od

„sumo recogimiento que consiste en poner toda el alma, según sus potencias en solo el bien incomprehensible y quitarla de todas las cosas aprehensibles, porque no son bien incomprehensible“

- tj. od usebrání, které zde Jan představuje jako ponoření všech schopností duše (rozumu, paměti, vůle) do onoho nepostižitelného dobra a nechat naše nitro svobodné, volné od všeho vnímatelného

V. je třeba říci, že **mít prázdno** v paměti je samo o sobě velká věc, protože se netrápíme (viz pocity sklíčenosti, bolesti, falešných nadějí...), jsme svobodní od mnoha zbytečných zármutků

3V5

nenecháme-li Boha, aby očistil naši paměť, budeme mít problém s vášněmi a náruživostí („nezřízené žádosti“)

5,1

zatímco nechat konečně paměť v klidu = vnitřní pokoj, odpočinek, ctnosti

= „zapomínat na to, co ve mně probouzí rozrušení a náklonnosti“ ve smyslu lpění (*tentaciones y aficiones*) – když paměť zapomene, „není nic, co by rušilo mír a co by hýbalo *apetitos*“

5,2-3

všimnout si vnitřních hnutí – jak vše, co myslíme, s námi nějak hýbe a mění náš stav (vnitřní rozpoložení)

ať už proto, že něco považuju za těžké a nepříjemné, takže jsem smutný, zlobím se, nenávidím ať proto, že se mi něco zdá příjemné, takže to chci a mám radost, když to dostanu...

- odtud naše kolísání nálad od radosti ke smutku, od lásky k nesnášení něčeho či někoho:
jsme nestálí, protože nám schází „mrvní klid“ (*tranquilidad moral*) – tj. neumíme zacházet s našimi vášněmi

toto vše nám brání v rozvoji ctností, ale také duchovnímu rozvoji:

v takovém neklidu samozřejmě nejsme schopní načerpat duchovní dobro (tj. neumíme být důvěřiví, laskaví, mírní, vynakládat energii, kde třeba a přiměřeně situaci, ...)

jestli jsme se hodně zaměřili na „vnímatelné věci“ (tj. tady se míní paměťové vjemy),
nejsme svobodní pro nepochopitelné, kterým je Bůh
„protože k Bohu se má jít víc nechápáním než chápáním“
a přejít od „proměnlivého a pochopitelného“ k „neproměnnému“ a
„nepochopitelnému“

3V6

co dobrého mohu mít z prázdné paměti

= jak důležitá je svobodná paměť, která je jinak zdrojem většiny našeho vnitřního trápení

6,1

klid a pokoj mysli namísto rozrušení a pobouření z myšlenek paměti

a „čistota svědomí a duše“

- tak můžeme opravdu jít k moudrosti lidské i Boží

6,2

svoboda od pokušení a zmatků od zlého: když v nás nejsou myšlenky, ďábel nemá, s čím by bojoval proti duchu

6,3

jsme tak **disponováni, aby nás vedl Duch sv.** a poučoval nás, neboť

„se vzdalujeme od nerozumných myšlenek“ a jsme svobodní od našich vnitřních zmatků a trápení, což je samo o sobě velký zisk!

K čemu totiž jsou naše vnitřní trápení? Jak nám může prospět starost o určité události a problémy?

Podle Jana od Kříže „vzrušení je vždycky zbytečné“, „protože nikdy nijak neprospěje“

Je lépe nést i katastrofy a zcela opačné výsledky a porážky „s klidnou a pokojnou vyrovnaností“ – budu z toho mít užitek nejen já, ale i věc samotná, protože budu schopen lepšího (klidnějšího) úsudku

6,4

Za všech okolností je tedy lepší se

spíše radovat než znepokojoval – abychom neztratili klid: ten nás opouští, když se zbytečně vydáváme za určitými myšlenkami a asociacemi.